

Hoorzitting Commissie Cultuur

19/06/2007

VVC - bijdrage aan de hoorzitting van de Commissie Cultuur op dinsdag 19 juni 2007 ten aanzien van het voorstel van decreet tot wijziging van het decreet lokaal cultuurbeleid

Mijnheer de voorzitter,
Dames en heren commissieleden,

Ik wil u in de eerste plaats danken voor de mogelijkheid die u mij biedt om hier de stem van de werksort cultuur- en gemeenschapscentra te laten horen in het kader van de bijsturing van het decreet lokaal cultuurbeleid. Ik zal proberen u een kort en bondig overzicht te geven van onze bedenkingen ten aanzien van het voorliggend voorstel. Ik hoop dat u na deze toelichting de behoefte voelt om de voorliggende teksten nog hier en daar aan te passen. Maar vooraleer ik deze bedenkingen op een rijtje zet, wil ik met u even terug in de tijd voor een kort historisch overzicht van de vroegere decreten met betrekking tot de culturele centra. Ik zal mij niet verliezen in detailinformatie wat data en titulatuur betreft maar vooral stilstaan bij de subsidiëeringsmechanismen en de principes die aan de grondslag lagen.

Een beetje geschiedenis

Het decreet van 1973 slaagde er in om van de toen startende culturele centra een werksort te maken. Het tilde de lokale culturele centra op Vlaams niveau met minimale middelen en maakte ze tot instrument van een beginnend Vlaams cultuurspreidingsbeleid. De werksort zelf heeft, samen met de lokale besturen, een gepast antwoord gegeven. Tussen 1973 en 1991 kende de werksort een forse groei tot een 80 - tal culturele centra.

De verdienste van het decreet van 1991 is dubbel: het verhogen van de personeelstoelage leidde tot een sterke professionalisering van de sector, zowel kwantitatief als kwalitatief én er werd een aanzet gegeven voor een werkingssubsidie die in het decreet van 1973 ontbrak omwille van de toen schaarse overheidsmiddelen. Tegen 2000 waren meer dan honderd culturele centra erkend en sprak men van een ruim vertakt cultuurspreidingsnetwerk.

Beide decreten subsidieerden vooral op basis van kwantitatief en objectief meetbare criteria: infrastructuur en aantal inwoners. Vanuit de werksort voelde men de nood aan om naast deze objectieve criteria ook de kwaliteit van de werking in rekening te brengen. Op die manier zou men binnen eenzelfde categorie culturele centra een onderscheid kunnen maken tussen individuele culturele centra: een variabele benadering. En die kwam er met het decreet van 2001 dat naast de basissubsidies (integraal te besteden aan de loonkosten van de cultuurfunctionarissen) voorzag in variabele subsidies op basis van de kwaliteit van de werking en dit alles ingepast in een integrale en geïntegreerde visie op het lokaal cultuurbeleid.

dat deze subsidies volledig aangewend worden voor de personeelsleden van de cultuurcentra en niet - zoals we nu reeds horen - besteed zullen worden aan nog niet gesubsidieerd personeel in het kader van het lokaal cultuurbeleid. Dit is uiteraard de verantwoordelijkheid van de gemeentebesturen, maar enig controlemechanisme vanuit de Vlaamse Gemeenschap is hier zeker op zijn plaats.

De verlenging van de overgangsmaatregel in Artikel 68 met één jaar tot eind 2007 is een belangrijk signaal. Ook deze centra hebben nood aan continuïteit.

De variabele subsidies - één van de steunpijlers van het decreet van 2001 - verdwijnen in de koelkast voor de volgende zes jaar. Ondanks de vele (en soms terechte) kritiek op deze regeling is het duidelijk dat er met deze middelen heel wat boeiende en zinvolle projecten werden opgezet. Nu blijkt er onvoldoende hard en vergelijkbaar cijfermateriaal te zijn om een eerlijke en transparante verdeling te waarborgen. De VVC kan die vaststelling volgen maar vindt het jammer dat hierover in de voorbije twee jaar geen grondige discussie werd gevoerd. Indien de huidige registratie van gegevens door de administratie wordt volgehouden, zullen er binnen vijf jaar duidelijke cijfergegevens voorhanden zijn. Vraag blijft dan wat de toekomstige beleidsintenties op basis van deze gegevens zullen zijn.

Enige variabiliteit blijft behouden voor de A - centra. Zij kunnen in het kader van een cultuurconvenant projecten indienen die moeten beantwoorden aan drie prioriteiten voor een minimum van € 700.000. De VVC kan zich aansluiten bij deze optie en vindt het belangrijk dat de cultuurcentra zelf betrokken worden bij het tot stand komen van deze cultuurconvenant.

Voor de cultuurcentra uit de B - en de C - categorie stelt de Vlaamse regering een bedrag van minimaal € 700.000 ter beschikking voor de verhoging van de enveloppensubsidie met minimaal € 10.000. De VVC stelt vast dat we met deze regelgeving terug in 1991 zijn beland zij het met een verhoogde basissubsidie maar met een forfaitaire werkingssubsidie die zeer laag ligt als we dit vergelijken met het bedrag dat in het decreet van 1991 werd voorzien. Dit kan toch moeilijk beschouwd worden als een positieve stimulans voor de werking van de cultuurcentra. Positief is wel dat de administratieve verantwoording voor het bekomen van deze aanvullende subsidie zo beperkt mogelijk wordt gehouden. Een inspanningsverbintenis vanuit de gemeente/cultuurcentrum ten aanzien van de drie prioriteiten moet voldoende zijn.

Voor deze 'werkingssubsidies' hebben we twee opmerkingen die meteen ook vragen zijn:

- Ook voor deze subsidies is het van wezenlijk belang dat zij volledig en rechtstreeks besteed worden aan de werking van de cultuurcentra. Waar vind ik deze garantie terug?
- De drie prioriteiten zijn onvoldoende concreet omschreven in relatie tot de huidige werking. Wat moeten de centra (meer) doen om aan deze prioriteiten te beantwoorden?

De VVC heeft van bij het begin een pleidooi gehouden voor het behoud van alle middelen voor de cultuurcentra - anno 2008 - in het decreet lokaal cultuurbeleid. En dat is na enige discussie gelukt. Maar in het algemeen willen we duidelijk stellen dat deze 'werkingsmiddelen' voor 61 cultuurcentra niet echt in verhouding zijn met de zeer grote inspanningen die de lokale besturen leveren. We gaan er dan ook van uit dat deze middelen in de komende jaren kunnen en zullen stijgen en niet beperkt blijven tot de minima. De werkingssubsidies zouden toch minimaal 20% moeten bedragen van de loonsubsidie.

De gemeenschapscentra

De vroegere culturele centra die in 2001 gemeenschapscentrum werden hebben reeds een bittere pil moeten slikken. Dankzij hun eigen dynamiek en dankzij de overgangsmaatregelen zijn ze gedeeltelijk bekomen van hun nieuw statuut. We stellen vast dat zij de projectsubsidies op een actieve wijze hebben aangewend om een basisfunctie waar te maken. Zij zorgen in hun lokale gemeenschap voor de toeleiding in de cultuurparticipatie. Ze doen dit niet alleen met verve voor de hun opgelegde taak (participatiebevorderende projecten voor scholen, jongeren, kinderen of senioren) maar zij vormen ook de humuslaag voor de algemene cultuurparticipatie (deelnemen én deelhebben aan cultuur).

Tegenstrijdig genoeg is deze groep nu voor de tweede maal de dupe van het Vlaams beleid. De VVC gaat niet akkoord om deze gemeenschapscentra de projectsubsidies te ontnemen en hen door te verwijzen naar het participatiedecreet. We kunnen niet anders dan het Vlaams beleid - de minister in het bijzonder en bij uitbreiding ook de indieners van de voorstel - hiervoor een onvoldoende geven. We weten dat de werking op basis van de projectsubsidies zal worden afgebouwd en dat de lokale besturen niet in staat zijn om hun eigen - reeds substantiële - inbreng in de werking van deze centra te verhogen. De stelling van de minister (op basis van een vraag in deze Commissie) dat het behoud van de projectsubsidies een soort D - categorie creëert is een non-argument dat hij geenszins motiveert en ook niet te motiveren valt. Bovendien is de verwijzing naar het aangekondigde participatiedecreet een omweg met de zekerheid van meer planlast. En wil dit nu net het spook zijn dat de Vlaamse regering wil verbannen. Bovendien beschikken we nog altijd niet over teksten van dat participatiedecreet. We weten dan ook niet hoe we ons moeten verhouden met de daar voorziene mogelijkheden voor de gemeenschapscentra.

De enige goede oplossing is het behoud van minimaal € 500.000 voor de basiswerking van de gemeenschapscentra. De VVC wil hier constructief mee zoeken naar een procedure voor een eerlijke, transparante en eenvoudige verdeling van deze middelen naar de gemeenschapscentra met een eigen werking, waarvoor we trouwens een zeer concreet voorstel hebben.

En voor alle duidelijkheid: wij pleiten hier niet voor een verdeling van deze middelen alleen naar die gemeenschapscentra die in het vorige decreet nog cultureel centrum waren.

Voorstel

In Artikel 12 van het huidige ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 13 juli 2001 wordt een paragraaf 3 ingevoerd met als tekst:

'In het kader van de werking van een gemeenschapscentrum kan de gemeente een aanvraag indienen voor een projectsubsidie voor initiatieven met een participatiebevorderend karakter. Hiervoor wordt een totaalbedrag vastgesteld van € 500.000 per jaar. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden inzake indiening, procedure en beoordeling van de ingediende projecten

Eén steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid

De evolutie naar één steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid is een positieve en logische evolutie in het kader van een geïntegreerd lokaal cultuurbeleid. De VVC is hiervan reeds van bij de aanvang van dit decreet vragende partij. Belangrijk is wel dat de onderscheiden deelsectoren volwaardig aan bod komen zowel in het kader van een geïntegreerd beleid als in het kader van een werksoortelijke benadering.

De bestuursvormen

De VVC wilt dat de lokale besturen maximaal gebruik kunnen maken van de vormen van interne en externe verzelfstandiging voorzien in het Gemeentedecreet met respect voor de cultuurpactwetgeving. Verbodsbepalingen zoals nu voorzien in het decreet en de besluiten van de Vlaamse regering zijn uit den boze. Dat deze verbodsbepalingen in het decreet zijn geschrapt is een goede zaak. Rest nu nog de verbodsbepalingen wat betreft de bestuursvorm voor de gemeenschapscentra in het besluit van de Vlaamse regering te schrappen. De VVC vraagt aan het Vlaams Parlement uit te zoeken of de huidige formulering met een duidelijke verwijzing naar de cultuurpactwetgeving juridisch voldoende sluitend is om de verschillende vormen van verzelfstandiging van het gemeentedecreet volwaardig te kunnen toepassen.

Paul Sergier
directeur VVC

19 juni 2007